

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Hesse_Herman-Pozdni_basne.pdb

PDB Name: Hesse Pozdni basne
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 24.10.2008
Modification Date: 24.10.2008
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Hermann Hesse Pozdní básně
1944-1962
překlad Vladimír Tomeš

Adié, paní Země 1944

Jsou z naší Země střepy, drahá nám bývala dost, co k umírání jsme slepí, smrt už nám není zlý host.
Nechceme Zem však jen hanět, pestrý je její kraj, pořád přec zdobí jí skráně prastarých kouzel roj.
S vděčností z jejího klání vyjdem co nevidět; dost dala nám milování, dost rozkoší i běd.
Adié, paní Země, v své touze zmladit se pěkně se snaž, my tvého blaha, tvé nouze však syti jsme až až.

Když jsem si znovu pročetl "První bouřku" a "Krásné je mládí" 1944

Nepochopitelně cizí shlíží z dálky mladost má, její slunce, hvězdy mizí z cesty mé, již spolkla tma, radosti a strasti její dnes jsou už jen pověsti, jména dutě jak list znějí, který větrem šelestí. Ale tady v řádkách knihy svázaný jsou v obrazy, čekají zbaveny tíhy, mají tvar, jsou prosty rzi. A po strastiplných letech, která mnohé smetla v hrob, o námi prožitých světech budou znít v sluch příštích dob. Jejich runy časem zblednou, z tónu prozní mlhavost, přec bude z nich s něhou jemnou vonět věčná přítomnost.

Na zámku Bremgarten 1944

Kdo kdysi zasadil tu staré kaštany, či žízeň z kašny zdejší byla uhašena, kdo v sále protančil své mladé dny? Všichni jsou pryč, zapomenuta jména.

Dnes jsme to my, jimž den dodává vzpruhu, pro nás zpívají ptáci v lese stinném. Sedíme u stolu a svíček v družném kruhu, věčnému Dnešku obětujeme vínem.

A my když budeme pryč a zapomenuti, bude se šířit dál ze stromů do daleka zpěv kosa a bude slyšet větru dutí a dole o skály se bude tříštit řeka.

A to už v hale zámku jiní besedují, Z parku sem pokřik pávů večer vnes', jak krásně je, si hosté pochvalují, opraporkované lodi kolem plují a nade vším se směje věčné Dnes.

Říjen 1944

Neúnavně déšť se řine, v potocích rozrývá zem, voda do jezera plyne, které ještě včera klidné spočívalo v břehu svém.

Že nám svět dřív krásným zdál se a my šťastni byli snad, to byl sen. Teď v šedých vlasech skutečnost nám vysmívá se, válka štve nás napořád.

Bez lesku, pokrytý špinou je teď svět, dřív samý smích; holých větví mřížovinou oči smrtky zimy kynou, noc nás drží v spárech svých.

Pozdní zkouška 1944

Ještě jednou z volna žití do úzkých mě osud žene, chce mi v nouze chvíli temné svízel zkoušky připravit. Všechno, co jsem dosáh' dávno, moudrost stárí, usmíření, přiznání vin bez zardění -bylo mi to vskutku přáno?

Z všeho štěstí málo zbylo, kus po kuse bez lítosti z rukou vyrváno mi bylo; ty tam jsou dny veselosti. Kupou střepů moje bytost i můj svět se náhle stává. Už jsem plačky se chtěl vzdávat, nemít v sobě vzdorovitost,

tuhle vzdorovitost v duši protivit se zlému času, tuhle víru: co mě kruší, musí dostat pečeť jasu, víru, co v básníků tváři odevždy dětinsky kvetla, víru v neuhasitelná světla, jež nad všemi pekly září.

Pozorné naslouchání 1944

Tak něžný zvuk, tak nový van plní dne chvíle zšeřelé, jak plachý šum křídel ze všech stran, jak jaro když voní nesměle.

Z života ranních hodin sem vane vzpomínek pás, jak stříbřitá prška nad mořem se vzedmou a zaniknou zas.

Od dneška k zítřku je celý věk, zapomenuté se blízko zdá, svět předků a čas pohádek je otevřená zahrada.

Třeba můj prapředeek dneska bdí, jenž věky už v hrobě je, mým hlasem se hovořit hotovi, v mé krvi se ohřeje.

Snad stojí posel za dveřmi a vstoupí dovnitř jak stín; možná, že než se večer stmí, já domů se navrátím.

Smutnota 1944

Co včera mi ještě kvetly, dnes smrti jsou přiřknuty, padají květy z větví ze stromu smutnoty.

Vidím je padat, padat jako sníh do stop svých, zvuk kroků jak byl by zavát, nastává doba tich.
Nebe už hvězdy nemá, v srdci zhas lásky žár, šedivá dálka je němá, svět vyprázdněn je a stár.
Kdo uchrání srdce před mrazem v těchto dnech pustoty? Za květem květ padá na zem ze stromu smutnoty.

Vzpomínka 1945

Kdo dopředu vidí svůj plán, životu smysl dává, darem mu čin a snaha, však klid mu není přán.
Nejvyšším bylo by krédem: ve věčném přítomnu žít. Však tuhle výsadu mít je dáno jen Bohu a dětem.
Ty, minulosti, jsi nám básníkům útěšná strava. Tě křísit a uchovávat jen od nás odvisí.
Co zvadlo, je znovu v květu, prastaré usmívá se; vzpomínku v její kráse uchová básník světu.
V dětský i dávnější čas se vnořit jako domů, být matkám věrni, k tomu osud povolal nás.

Vstříc míru

Pro basilejský rozhlas na oslavu příměří
1945

Z nenávisného snu a opojení krví procitnuvší, ještě oslepeni a ohlušeni blesky a smrtící vřavou války,
všem hrůzám přivyklí, zanechávají svých zbraní, své strašné každodenní roboty, unavení válečníci.
"Mír!" zní to odevšad jako z pohádek, jak z dětských snů. "Mír." Sotva se radovat odvažuje srdce, k slzám má blíž.

My ubozí lidé,
schopní dobra i zla,
šelmy i bozi! Jak tlačí nás bída,
jak tlačí stud nás k zemi!

Ale my doufáme. A v prsou žije a doutná tušení zázraku lásky. Bratři! Nám k říši ducha, k lásce a k návratu domů a ke všem ztraceným rájům je brána otevřena.
Chtějte! Doufejte! Milujte! A země bude vaše zas.

Probdělá noc 1946

Noc zbledle mi zírá do oken, měsíc chce do lesa zapadnout. Co nutí mě s trýzní úzkostnou na lůžku bdít a dívat se ven?

Já spal ponořen do snů svých; čím vprostřed noci byl ten hlas, jenž volal mě a já se třás, jak vážného cos zmeškal bych?

Nejradši domu bych vale dal, proběhl sad a ves za ním a běžel za tím voláním až na kraj světa a ještě dál.

List ze skicáře 1946

Studeně haraší podzimní vítr v suchém rákosí,
které večerem šedne;
vrány se zvedají z vrby a letí do nitra krajiny.

Osaměle stojí na břehu starý muž a odpočívá, ve vlasech cítí vítr, noc a ve vzduchu sníh, vyhlíží z temného břehu přes vodu k světlu, kde mezi mraky a jezerem teple proužek vzdálené pevniny je ještě v plném slunci: zlatavý druhý břeh, slastný jak sen a poezie.

Utkvěle v očích si stařec hýčká ten zářivý obraz,
myslí na domov, na svoje dobré roky,

vidí, jak zlato bledne, vidí je pohasínat,
obrací se a odchází
od ztemnělé vrby zvolna do nitra krajiny.

Pavilon v zimě 1947

Prapravnuk chrámu z časů Hadriana,
levoboček medicejských vil,
tak trochu pudrem z Versailles
posypaný, se usmíváš tu
se svými schody, sloupy, vázami a volutami,
díváš se do kraje, kterému nenáležíš,
vysíláš pozdravy a kouzla,
jež nejsou tobě vlastní;
a sníh se chladně třpytí
za příliš mnoha tvými skly.

Ve své vypůjčené nádheře se podobáš té chudé holce, která šlape chodník velkoměsta a nuceně se
usmívá, ne hezká tak, jak chtěla by se zdát, a ne tak movitá, jak klame její šperk, a ne tak radostná jak
její nalíčení. Jí podobáš se; odpovědí je ti výsměchu trochu, trochu soucitu. A sníh se třpytí cize a mrazivě
za příliš mnoha skly.

Psáno do písku 1947

Že vše, co krásné je a kouzelné,
jenom přeprška, jen dech je,
že co spanilé a nádherné
vždycky bez trvání je:
mrak na nebi, rosa spadá,
bublíny, ten výtvar dětí,
ženin pohled do zrcadla
a vše možné, co se namane ti,
jen se zjeví, pryč uhání,
chvilku je jen na výsluní,
opar je a větru vání,
ach, to zármutkem nás plní.
A co trvá beze změny,
naše nitro nepotěší,
kámen sebevětší ceny,
zlatý řetěz sebetěžší;
samy hvězdy ve výši tam
cizí jsou nám, nerovnájí
se nám smrtelným, nemají
dar proniknout do srdcí nám.
Ne, zdá se, že věci ony
líbezné, co krásou raní,
vždy jsou blízké umírání,
a z nich nejskvostnější: tóny
hudby, které sotva vzniknou,
zániku přec neuniknou,

jsou jen chvěním vzduchu v prázdni,
z níž se stesk ozývá plaše,
zmlknou dřív než srdce naše
vydá jeden úder v hrudi;
tón za tónem, sotva zazní,
zmizí, nic ho neprobudí.

Tak jen všemu prchavému, životu, co plyne prudce, oddáno je naše srdce, ne pevnému, trvalému. Brzy znáví nás vše neměnné, skála, hvězdy, drahokamy, nás, kdož mohou žít jen ve změně, uchvácení bublinami z mýdla, času zaprodanci, v kterých rosa na poupěti, pták, když nad hlavou nám letí, mraky ve vířivém tanci, duha, vločky sněhu třpytné, motýl, jenž se vzduchem kmitne, v kterých smích, jenž kamsi utek', že ho stěží zachytíme, vzbudí radost nebo smutek. Co jak my v plen zmaru dáno, milujem, a čist umíme, co do písku větrem psáno.

Vůně podzimu 1947

Zas nás jedno léto opustilo, našlo smrt svou v jedné pozdní bouřce, trpělivě koná déšť své dílo, navlhlý les voní tesklivě a hořce.
Na trávníku chladem ocún bledne, v lese hub jak máku rozhozeno. Naše údolí, dříve tak nedohledné, užší je a do mlh zahaleno.
Užší je a voní teskně, hořce svět, jenž v rozepří je se světlem. Vyzbrojme se proti pozdní bouřce, která skoncuje s života letním snem.

Ponurý zimní den 1947

Od rána ponurý zimní den, po slunci ani zdání, den jako mrzutý stařec ten, co nesnáší obtěžování.
Šum řeky slyší mladě znít, jak plna touhy by byla, drzá a zbytečná zdá se mu být ta netrpělivá síla.
V přivřených víčkách má jízlivý smích a světlem šetří i za dne, příjemně ve vločkách rozhodí sníh, přes tvář si roušku stáhne.
Ruší ho v jeho stařeckém snu racků křik pronikavý, na holých větvích jeřábu když sněm svůj kosi slaví.
Všechna ta pompa mu směšná je, jak vymyšlena dětmi; rozhodí sněhu závoje až dočista se setmí.

Březnové slunce 1948

Od vedra časného opilý vrávorá žlutý motýl. U okna dřímá stařec mdlý, s hlavou opřenou o týl.
Zpívá jaru na počest kdys do světa vyšel smělý. Prachem tolika silnic a cest mu vlasy zešedivěly.
Sice se zdá ten kvetoucí strom a motýli barvy živé, že nezestárli na světě tom, že stejní jsou jako dříve.
A přece barvy ztratily vzruch a vůně působí matně, chladné je světlo a ostrý vzduch řeže a dýchá se špatně.
Jaro si bzučí píseň svou, ten chorál půvabem vzňatý. Bělomodř plyne oblohou, pryč kmitá motýl zlatý.

Autem přes průsmyk Julier 1949

Kamenná pustina, rumiště zmrtnělé,
mechy rudé, zelenavé, zašedlé,
skalní štíty, deroucí se v šed',
mraky, tyčící se nad nimi jak zed',

závany větru chladně nevlídné,
němé a slepé louže vody slatinné,
bělavé stěny, jež čerstvé rány pálí,
kde jako strup se odtrhl kus skály.
Znaveně, ale příkře zařiznutý v sráz,
se dlouze vine silnice bílý pás,
kdys pro vojska a poutníky a dnes
vrčící motory tu na něm slaví ples,
vezoucí lidi, kteří všechno mají,
když od hluku za štěstím léta utíkají,
jen čas jim chybí, čas je jejich pán.
Spěcháme s nimi, cesty ještě lán
je do Bivia, Churu, Paříže, do Berlína,
jak ženeme se, cesta zdá se líná,
vidíme mrak, jak nad štíty se vzpíná,
kolem nás štěrk s vodními kalužemi;
ten šedý chlad nás přitisknout chce k zemi,
však motor neodradí žádná nepohoda,
rve nahoru nás a zas dolů hned.
Herojsky chladně do šedi ční skalní svět.
My dál prcháme, dál a myslíme si: "škoda..."

Červnová bouřka 1953

Zchřadlé slunce, v horách tíha, mraků černý baldachýn ukrocen zatím jen číhá, při zemi se poplašených
ptáků kmitá matný stín.
Hrom, jenž dávno už se hlásí, rachotí teď bubnů stem, sborem kotlů divé krásy, z nich fanfárou břesknou
zlatě proráží blesk za bleskem.
Liják proudem neurvalým, skelně chladným, sinalým, v stružkách, korytech se valí jak pláč dlouho
zdržovaný vyděšeným údolím.

Světlo jitra 1953

Domov, mládí, chvíležití ranní, kterou stokrát zasul shon všedního dne, od tebe mi přišla znenadání
pozapomenutá pozdní zpráva, jak ty z hloubi, kterou duše uchovává, proudíš, světlo, zřídlo
znovuzrozené.
Mezi "ted" a "kdysi" život celý, jež jsme často měli za bohatý, bez významu je; zas slyším oněmělý mladé
tak a věčně staré ty melodie, tryskající ze studní pohádek, v nichž dětské písně zní.
Nad vším prachem, lidským zmatením, svítíš ty nám dále dnes i zítra navzdor nesplněným snažením, jasné
zřídlo, čisté světlo jitra.

Děšť na podzim 1953

Ó děšť, děšť na podzim,
hory v šedivých závojích,
stromy s mdle povislým listovím!
Zatlučenými okny vyhlíží
obtěžkán loučením nemocný rok.

Zmrzlý v namoklém plášti
vycházíš ven. Na kraji lesa
vrávorá opile v bezbarvém listí
ropucha a mlok
a po strmých cestách ustavičně
stékají a zurčí čůrky vod,
rozlévající se v trávě pod fíkovníkem
v stojaté rybníčky.
A z kostelní věže v údolí
váhavě kanou mdlé
tóny zvonů za někoho ve vsi,
koho pohřbívají.
Ale ty netruchli, milý,
nad pohřbívaným sousedem,
ani nad radostmi léta uplynulého,
ani nad mládím a jeho slávou!
Ve zbožné vzpomínce vše trvá,
uchováno v slovech, v obraze, v písni,
věčně připraveno slavit návrat
v obnoveném, skvostnějším šatě.
Napomáhej uchování, napomáhej proměně,
a v srdci ti vzkvete
pravé radosti květ.

Žaloba a útěcha 1954

To světlo, které v jizbách kdysi, když mladí byli jsme, tak teple večer plálo, už nenajdeš. A těm, jichž přátelství nás hřálo, dívkám a chlapcům s mladistvými rysy, už tváře povadly a mnozí tlejí v zemi. Světlo, které dnes město osvětluje, jež řeže do očí a jehož nad míru je, marnotratně se linouc ulicemi, je jiné, nežli ona světla byla ve městech našich dětských let, z měnily se i ulice a náměstí, vše nové, kamenné je, přísné na pohled. I to, čemu se války vyhly naštěstí, malá městečka a vsi domácky starobylé s úzkostí lekají se každé příští chvíle, auta tam duní a nedůtklivě řvou, kostel a hřbitov ocitl se v tlačnici, zestárl, zastrašen tou změtí zlou, řidiči mají únavu a starost v líci.
Ale déšť, který do jarní čerstvé země
tiše padá či v létě do listí buší,
má zvuk i vůni jak dřív
a stejná je i užovka, když němě
trojhrannou hlavičkou větří a kořist tuší,
anebo měsíc, když smutný nad zemí bdí,
až jenom půl ho je, kradmo se suna
nad nočních kopců zubatou zdí,
a vrby větroví, když rve je větru vlna.
Ó, a zvečera na horách červánků přisvit žhavý
či první krokusy když kradmo vystrkují hlavy,
ty všechny věci dál své kouzlo mají.

Tak jako kdysi v dávno zasutém světě nás zdravily a mluvily k nám jinotaji a duši byly útěchou a světlem, mluví i dnes a i dnes jsou srdci blízké, jemuž se roky zdají jak dny mizet v dál, tak jak knot lampy čadící

v jizbě nízké, jenž večery našeho dětství osvětloval.

Slova na rozloučenou

Mému milému příteli H. C. Bodmerovi v jeho úmrtní den

28. května 1956

Ó příteli, že jsi tak časně musel odejít!

Schne holý prostor kolem mne, který dřív lesem byl.

Zapomenutý starý strom, stojím tu sám.

Málokdo znal tě, a nikdo do hloubky. Ztajeno pod šviháckou maskou jezdce, pijana, důstojníka, mecenáše žilo tvé zářivé, utajované království.

A že jsi za stroze panským výrazem tváře skrýval obětavost, pokoru, účinnou lásku pro všechno velké a svaté, bylo známo jen úzkému kroužku přátel, a vědomí toho jsme chránili jako drahocenné tajemství.

Bud blažený, ty bouřliváku, nespoutanče! Tvůj obraz věrně uchovám, tvůj obraz rytíře. A dlouho budu pozorovat to pusté místo na vymýceném svahu, nad nímž se kdysi vznášela tvá koruna.

Poutník pozdě na podzim 1956

Pletivem holých větví lesa snáší se bíle z šedi oblak první sníh a padá a padá. Jak náhle svět je němý! List nehne se, pták nezaspívá ve větvích, jen běl a šed' a ticho, ticho.

I poutník, který pestrokvěté měsíce
v zeleni prochodil s loutnou a zpěvem,

zmlkl a radosti je syt,

syt putování, písní syt,

mrazí ho, z chladných, šedých výšin

ho spánek ovívá, a tiše padá,

padá bílý sníh...

Promlouvá ještě vzdáleného lesa

a štěstí léta dávná vzpomínka

obrazy, jež se v mlze zvolna ztrácejí:

modří se z třešně snáší plátek okvětní,

spanilou, světlou modří -

s kmitáním křidélek se stébla chytá

motýlek mladý ve hnědi a zlatě -

z vlhkého přítmí lesa v letní noci

bez konce ptačí píseň plná touhy...

Poutník těm obrazům rád přitakává:

Jak krásné bylo to! A leccos vynoří se zas

z onoho dávná, zazáří a zhasne:

ten temně smavý pohled drahých očí -

ten noční vítr, blesk a bouře v rákosí -

ta píseň flétny večer v cizím okně -

krkavčí drsný skřek z ranního lesa...

Padá a padá sníh. A znovu poutník ptačí zpěv slyší i zvuk flétny, který mu kdysi zněl a srdcem hnul: ó krásný světe, jak jsi oněměl! Neslyšně jde teď měkkou bělí k domovu, dávno zapomenutému, který ho jemným pokynem zve k sobě, do údolí, k potoku v skrytu olší, na tržiště, do otcovského domu, ke zdi

břečťanem porostlé, za kterou matka a otec spí i celý rod. List nehne se, pták nezazpívá ve větvích.

Starý muž a jeho ruce 1957

Únavně noc chvilkou k chvilce od spánku ho odvádí, čeká, naslouchá a bdí. Před ním leží na pokrývce jeho ruce dřevěníci, unavení služebníci, usmívá se pokradí, nesmí probudit ty ruce.

Neúnavně svoje dílo dovedly vždy k cíli, dokud byly síly. Mnohé ještě vykonat by bylo, chtějí však už odpočinout druzi ti a s prachem splynout.

Sloužit dál,

na to sláb je každý sval.

Tiše, aby neprobudil ruce,

pán na ně usmívá se,

dlouhého života dráha zdá se

krátká teď, leč chvilka po chvilce

jen míjí noc... A ruce s dětskou touhou,

ruce mladíka, ty mužné s jizvou mnohou,

s večerem se, v konci všeho, mohou

takto vidět zase.

Sen 1958

Sály, jdu jimi se strachem,

na sta tu cizích tváří...

Pomalu, jedno po druhém,

ztrácejí světla svou září.

Tu, jak třpyt jejich přechází tam

až v sinavou tmou, jež studí,

mám pocit, že jednu tvář znám,

paměť již láska budí,

i jiných mi pomáhá rozeznat

rysy zprv cizích tváří.

V duchu je slyším i jmenovat:

rodiče, sourozence, druhy her mých,

ženy, jež hýčkal jsem na oltáři,

hrdiny, které jak chlapec jsem ctil.

Ale nikdo z těch mnohých

mě pohledem nepoctil.

Podobni plamenům svic

se v nicotu ztrácejí časně,

a v srdci nezůstává nic

- jak při zvuku z paměti vypadlé básně -

než smutek tmy a nářek

nad dny, jež do snů a zkazek

přešly a halí je spánek,

ač kdysi tak zářily jasně.

Prastará soška Buddhy, větrající v jedné japonské lesní rokli 1958

Dešťů a mrazů obět', vyhublé
a zklidněné tvé tváře, mechem do zelena
zbarvené, tvá velká přizavřená
víčka hotova jsou dospět do cíle,
k dobrovolnému rozpadu, ke ztrátě bytí
ve všehomíru, do beztvarého neohraničena.
ještě zvěstuje tvůj výraz rozmlženě,
jak šlechetné bylo tvé zacílení,
a přece hledá už ve vlhku bahna, země,
zbaven tvaru svého smyslu dovršení,
zítra bude uschlým listím, kořenem,
vodou, hlásící se k nebe čistotě,
bude spleten s kapradím a břečťanem -
obraz proměn všech ve věčné jednotě.

Ranní hodina 1959

Země stínů, zahalená v modrošed', se štítů cimbuřím, jež strmí jako zeď, dřímá, za ní zelený pruh svítání,
dřímá vážně za nálady slavnostní jako voják, po bitvě když odpočívá. Les a strž se ještě ve tmě skrývá,
chudé vsi se krčí hory u podnoží v spánku na holinách v tvrdém loži, prastaré sic, sotva vyrostlé však z
plínek proti hoře, nořící se do vzpomínek, která viděla je včera z hlíny vstávat, která uvidí je v prach se
rozpadávat, hora, kterou kdysi Země ohně plna vyvrhla ze svého dmoucího se lůna, dřív než lesy, strže,
vsi tu byly. Ze své zkušenosti čerpá hora síly, potměšile mžourá ze skulin a spár, vědouc, že i na ni čeká
smrt a zmar, k čemuž ale zatím není chladná dost, na co myslit ještě není zralá dost. Jak by zívala se
světlu otevírá, jímž se nebe sytí a čím dál víc bělá, v jejích trhlinách se voda v stružky sbírá, aby je pak
dále k moři zaváděla. Vrchol s hřebety skal má bílé skráně od sesuvů postříkané kamením, mlčky
očekávají a odhodlaně, až je východ probudí svým voláním. Duní nehlučně ta výzva: Světlo! Na nejvyšší
hraně jak by vzlétlo z nitra hory tisíc žhavých střel, obzor zubatý se jimi rozhořel v šarlatově zlaté
majestátnosti. Šťastně vzbouzí se i s úzkostí hora, údolí a pleso. Mizí sen, jenž k zemi tiskl je. Začíná den.

Malý chlapec 1960

Když jsem trest dostal, zatnul jsem zuby, v pláči jsem usínal, svěží se budil.
Když jsem trest dostal, říkali, že jsem malý, slzy mi osychaly, v spánku jsem se smál.
Strýček, dědeček, všichni umírají, jen já zůstávám jednou provždy tady.

Znavený večer 1960

Vítr večer kvílí píseň o strachu, kapky každou chvíli padnou do prachu.
Na drolivé šedi zdí mech povyráží, staří lidé sedí mlčky na zápraží.
Ruce zchromlých tvarů v klín složeny mají, klidu se a zmaru tiše oddávají.
Kol hřbitovních tújí vran je po hejnech. Na pahorcích bují kapradí a mech.

Vztyčený prst 1961

Mistr Tů-č' byl, jak se nám dochovalo, tichý a jemný člověk, skromný navýsost, jenž na slova a výuku si
potrpěl jen málo, vždyť slovo zdání je, a zdání, to je host, jemuž se přepečlivě vyhýbal. Kde mnozí žáci,
novicové, mniši vznešené řeči vedli, jiskřice svým duchem, v čem smysl světa tkví, které dobro je vyšší,
vždy mlčel jen, jak na hlídce by stál, jsa na pozoru před zbytečným vzruchem. Když řadou otázek byl od

nich zahlcen planých i vážných na tu či onu z vět ze starých písem, kolik má Buddha jmen, jak dojít k osvícení, kde má původ svět a zanikne-li kdy, tu Mistr mlčel dál, jen tiše prstem vzhůru ukázal. A tohle prstu němě přesvědčivé gesto čím dál víc niternělo, nabádalo, mluvilo, učilo, chválilo, káralo a přesto v střed světa mířilo a pravdy, až se stalo, že mnohý z mladíků ten tichý prstu zdvih pochopil, zachvěl se a probuzen, sám ztich'.

Mladý novic v zenovém klášteře 1961

I

Dům otcův stojí na jihu tam v dáli, jezerní vzduch ho ovívá a slunce pálí. O domově leckterou noc sním, mokré slzami se často probouzím.

Tuší snad mí kamarádi už,
jak mi je? Smích ranil by jak nůž.

Staří mniši chrápají až běda,
jen mně, Jü Wangovi, zima usnout nedá.

Jednou, jednou hůl popadnu hbitě, sandály uvážu, vyjdu na úsvitě, tisíc mil putovat budu zpět, kde domova jsem nechal opuštěný květ.

Ale když mě Mistrův tygří zrak probodne, hned vím, že vše je naopak. Tělo pálí mě a hned zas led v něm mám, studem třesu se, vše marno, zůstávám.

II

I když je vše klam a mam a pravdu nelze pojmenovat, přec tamhleten vrch vždy znova zřím a přesně rozeznám.

Jelen, havran, růže jemná, svět, který vše v sobě nese: soustřed' se - a rozpadne se, bude bez tvaru a jména.

V sobě hledej usebrání, uč se dívat, uč se čísti! Soustřed' se - svět bude zdání, soustřed' se - změní se v bytí.

Lei Nair

Černé lesní jezírko v Engadinu nad Surlej

1961

V skály lomu, kousek pod ním, míměném vrb hustou kšticí, tmí se skelná plocha vodní, les i mraky zrcadlí.

Černé modro, vlhký chlad se šíří muldou z vody k břehu, její mlčenlivost zdá se stoupat až k věčnému sněhu.

Do údolí s ospalostí stružky vody líně zurčí, z bahna jak vybledlé kosti zbytky holých stromů trčí.

Němě strní limba šedá, i sám vítr, dosud čilý, otálí a znaven hledá, kam by ukryl se v tu chvíli.

Louis Soutter 1961

Malovat hezké, uměřené obrazy,

hrát dokonale pěkné houslové sonáty,

Jarní i Kreutzerovu,

to jsem se kdysi učil a byl jsem mlád,

spěchal do volného, zářivého světa,

byl jsem mlád, chválili mě, milovali...
Ale jednou se na mne zadívala oknem
s úsměvem na bezzubých ústech
smrt, a srdce mi přestalo tlouci,
v hrudi mě zamrazilo
a mrazí mě ještě dnes. Uprchl jsem,
a bloudil sem a tam.
Ale oni mě chytili, zavřeli mne
na mnoho let. Mým oknem
skrže mříže na mě civí,
civí a směje se. Zná mne. A ví.
Maluji často muže na hrubý papír,
maluji ženy, maluji Ježíše Krista,
Adama a Evu, Golgotu,
ne uměřeně, ne hezky, ale jak se patří,
maluji inkoustem a krví, maluji pravdivě. Pravda je strašná.
Ale já kladu na papír čáry jednu přes druhou,
řidčeji, hustěji, šedě, stříbřitě, černě,
nechávám tahy hieroglyfů
vlnitě bujet jak mech,
praštět jak suché kroupy, v tvar rybí kostry se pnout,
kladu šedé sítě z tenkých čar, pavučiny,
vítr v trávě, pletivo kořání, kaligrafii,
ryji vrstvu na vrstvu tisíce čar
rovných, křivolakých, děs vzbuzujících,
nepravidelně žíhaných, kolmých, prchajících,
vyloudím z jejich kudrlin sněhobílé tělo,
tisknu Ježíše Krista k zemi
pod tíhou kříže. Ptáci perutěmi

strašidelně třepetají v snovém lese, vložky květů se smutně usmívají z uvadajících stonků.
Někdy zapomenu,
někdy potlačím svou úzkost,
někdy zaslechnu z dalek
temných let, mnoha let, hudbu,
Kreutzerovu sonátu... Ale za zády v okně
ji cítím,
stojí a směje se.
Zná mne. A ví.

Na rukopisném listu se nachází následující poznámka Hermanna Hesseho:

Louis Soutter, malíř a hudebník, žil 1871-1942; akademicky vzdělaný jako malíř a houslista - jako takový byl Ysayeovým oblíbeným žákem - věnoval se střídavě oběma povoláním. Po těžkém tyfu se už nikdy neuzdravil, poslední dvě desetiletí života byl internován v ústavu. Tam kreslil své divoce nespoutané geniální listy, vydané až dlouho po jeho smrti nakladatelstvím Mermod v Lausanne.

Kdysi před tisíci lety 1961

Vzbuzen z neklidného sna, v touze odjet mermomocí, slyším šeptat nápěv nocí, který jen můj bambus zná.

Místo abych v klidu ležel, mne to z vyšlapané cesty žene pryč, nejradš bych běžel, v nekonečno chtěl se

vznéstí.

Kdysi před tisíci lety v jednom sadě v zimní době vyrostly na ptačím hrobě zpod sněhu krokusů květy.
Ptačí křídla chtěl bych z pout vyrvat, co můj život maří, k časům zpět je rozepnout, jež mi dodnes zlatem září.

Zaznamenáno za jedné dubnové noci 1962

Ještě že barvy jsou:

modř, žlut', červeň, běloba a zeleň!

Ještě že zvuky jsou:

soprán, bas, hobo a lesní roh!

Ještě že řeč je:

slova, verše, rýmy,

křehkost náznaku,

pochod i skočná větné skladby!

Kdo hrál kdy tuhle hru, kdo její kouzlo vychutnal, tomu svět rozkvetl, tomu se usmívá vstříc a srdce mu otevírá.

Co jsi rád měl, po čem toužil,

o čem snil jsi, co jsi prožil,

upamatoval by ses,

zda ti slast anebo bolest dalo?

Gis a as, dis nebo es -

což je od sebe kdy ucho rozeznalo?

Malý zpěv 1962

Zpěv, jenž jak duha se pne, kouzlo zhaslého dne, štěstí v doznění hudby, tvář Madony bolestné,
blaženost hořké sudby...

Bouří odváty květ, věnců povadlý vzhled, veselí bez trvání, hasnoucí hvězdy let: krásy a smutku vlání nad
bezdnem, jímž je svět.

Skřípot nalomené větve 1962

V zlomu rozštěpená větev,

co trčí tu už kolik let,

suše si povrzává ve větru svou píseň,

zbavená listí, kůry,

holá, zašedlá, dlouhým životem

i dlouhým umíráním znavená.

Drsně a vytrvale ten zpěv zní,

je vzdor v něm, je v něm skryté tesknění

po jednom létě ještě,

jedné zimě, poslední.